

ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНІ КОНФЛІКТИ У ПЕРІОД МОЛОДОСТІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Селюто М. Д.

Наук. керівн.: канд. психол. наук, доц. **Чепіга Л. П.**

Харківський національний університет внутрішніх справ

Актуальність дослідження обумовлена тим, що до кінця періоду молодості може виникнути перелом у розвитку, пов'язаний з тим, що уявлення про життя, яке склалося між 20 і 30 роками, не задовольняє людину. Але багато що вже неможливо змінити: сім'ю, професію, сформований спосіб життя [1]. Однією з форм наступаючої дезадаптації в аналогічних ситуаціях є внутрішньоособистісний конфлікт, який може супроводжуватися такими вираженими негативними наслідками, як особистісні необлаштованість, нестабільність та невизначеність, втрата емоційної рівноваги.

Існують окремі підходи до розробки єдиної методології внутрішньо особистісних конфліктів, в яких внутрішньоособистісний конфлікт розглядається як боротьба різноспрямованих особистісних тенденцій, що супроводжується емоційною напругою та переживанням. Також цим питанням займалися такі українські вчені як Г.В. Ложкін та Н.І. Пов'якель, що розглядають конфлікт як зіткнення різноспрямованих сил (цінностей, інтересів, поглядів, цілей, позицій) суб'єктів – сторін взаємодії, наголошуючи на тому, що поняття різноспрямованості ширше за розуміння протилежності спрямованості, що дає можливість зняти обмеження розуміння проблеми та усунути елемент антагонізму [2].

Внутрішній конфлікт можна подолати за допомогою перегляду ієрархії ціннісних орієнтації, розвитку критичного ставлення до себе, адекватної оцінки своїх можливостей і здібностей, розуміння заслуг і можливостей інших. Вирішення внутрішнього конфлікту вивільняє енергію, приносить радість і почуття задоволення.

Метою дослідження було вивчити особливості внутрішньоособистісних конфліктів у чоловіків і жінок в період молодості

Організація дослідження. У дослідженні брали участь 20 жінок і 20 чоловіків різних спеціальностей у віці 27-30 років. Для дослідження того, в яких сферах життя чоловіки і жінки в період молодості відчувають внутрішні конфлікти та внутрішні вакууми, була використана методика «Рівень співвідношення «цінності» та «доступності» в різних життєвих сферах» О. Б. Фанталової. Для статистичної обробки даних було використано t-критерій Ст'юдента-Фішера, ф-критерій кутового перетворення Фішера.

Результати дослідження значимості цінностей для жінок в період молодості представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Ієрархія цінностей за їх значимістю для жінок в період молодості

Середній бал	Ранг	Цінність
9,90	1	Щасливе сімейне життя
9,30	2	Кохання
7,60	3	Наявність хороших і вірних друзів
7,50	4	Здоров'я
6,75	5	Впевненість у собі
6,70	6	Матеріально забезпечене життя
4,60	7	Цікава робота
4,10	8	Свобода, як незалежність у вчинках і діях
3,70	9	Пізнання
3,30	10	Активне, діяльне життя
1,90	11	Творчість
1,70	12	Краса природи і мистецтва

Найбільш значимими цінностями для жінок є щасливе сімейне життя, любов, наявність хороших і вірних друзів, здоров'я (1-4 ранги). Помірно значущими цінностями для жінок є свобода від внутрішніх

протиріч, відсутність матеріальних труднощів, цікава робота, свобода як незалежність у вчинках і діях (5-8 ранги). Незначущими цінностями для жінок є інтелектуальний розвиток, діяльне життя, можливість творчої діяльності, краса природи і мистецтва (9-12 ранги). Результати дослідження значимості цінностей для чоловіків в період молодості представлено в таблиці 2.

Таблиця 2

Ієрархія цінностей за їх значимістю для чоловіків в період молодості

Середній бал	Ранг	Цінність
9,10	1	Щасливе сімейне життя
7,65	2	Кохання
7,50	3	Матеріально забезпечене життя
7,25	4	Здоров'я
6,70	5	Впевненість у собі
6,30	6	Наявність хороших і вірних друзів
5,25	7	Свобода як незалежність у вчинках і діях
4,75	8	Цікава робота
3,55	9	Активне, діяльне життя
2,75	10	Пізнання
2,60	11	Краса природи і мистецтва
2,05	12	Творчість

Найбільш значимими цінностями для чоловіків є щасливе сімейне життя, любов, матеріально забезпечене життя, здоров'я (1-4 ранги).

Помірно значущими цінностями для чоловіків є свобода від внутрішніх протиріч, наявність хороших і вірних друзів, свобода як незалежність у вчинках і діях, цікава робота (5-8 ранги). Незначущими цінностями для чоловіків є діяльне життя, інтелектуальний розвиток, краса

природи і мистецтва, можливість творчої діяльності (9-12 ранги).

Результати дослідження відмінностей в значущості цінностей для чоловіків і жінок у період молодості представлено в таблиці 3.

Таблиця 3

Показники значущості цінностей для чоловіків і жінок в період молодості ($X \pm \sigma$)

	В групі жінок	В групі чоловіків	t	p
Активне, діяльне життя	3,30±1,21	3,55±1,05	0,70	-
Здоров'я	7,50±2,09	7,25±2,59	0,34	-
Цікава робота	4,60±1,27	4,75±1,51	0,34	-
Краса природи і мистецтва	1,70±1,21	2,60±2,32	1,53	-
Любов	9,30±2,02	7,65±1,92	2,64	p<0,01
Матеріально забезпечене життя	6,70±2,47	7,50±2,06	1,11	-
Наявність вірних друзів	7,60±1,18	6,30±1,97	2,52	p<0,01
Впевненість у собі	6,75±2,12	6,70±1,89	0,08	-
Пізнання	3,70±2,15	2,75±2,04	1,43	-
Свобода	4,10±2,59	5,25±3,05	1,28	-
Щасливе сімейне життя	9,90±0,64	9,10±1,88	2,00	p<0,05
Творчість	1,90±1,37	2,05±2,13	0,26	-

Було виявлено достовірні відмінності між чоловіками і жінками в ступені значимості для них таких цінностей, як любов (9,30±2,02 і 7,65±1,92, t=2,64, p<0,01), наявність хороших і вірних друзів (7,60±1,18 і 6,30±1,97, t=2,52, p<0,01), щасливе сімейне життя (9,90±0,64 і 9,10±1,88, t=2,00, p<0,05). Ці цінності достовірно більш значущі для жінок, ніж для чоловіків.

Таким чином, дослідження внутрішньоособистісних конфліктів у

чоловіків і жінок в період молодості дозволяє зробити наступні висновки:

1. Розглянувши теоретичні аспекти проблеми, можна відзначити, що внутрішній конфлікт – це зіткнення протилежних ціннісних орієнтацій особистості, її потреб, інтересів, прагнень. Внутрішній конфлікт можна подолати за допомогою перегляду ієрархії ціннісних орієнтацій, розвитку критичного ставлення до себе, адекватної оцінки своїх можливостей та здібностей. Вирішення внутрішнього конфлікту вивільняє енергію, приносить радість і почуття задоволення.

2. Для чверті опитаних чоловіків та жінок здоров'я є дуже значимою, але недостатньо доступною цінністю в житті. Майже для третини опитаних жінок та чоловіків любов є дуже значимою, але недостатньо доступною цінністю в житті.

3. Активне, діяльне життя є надлишковою цінністю, тобто ця цінність доступна більше, ніж значуща, майже для третини опитаних жінок та чоловіків. Краса природи і мистецтва доступна більше, ніж значуща, більш ніж для половини опитаних жінок і чоловіків. Свобода як незалежність у вчинках і діях та творчість є надлишковими цінностями для п'ятої частини опитаних жінок і третини чоловіків.

4. Чоловікам частіше, ніж жінкам, властиві внутрішні конфлікти (тобто значимість, але недоступність цінностей) у сфері матеріальної забезпеченості життя, щасливого сімейного життя.

5. Для жінок більш значущими і одночасно більш доступними, ніж для чоловіків, є цінності любові, щасливого сімейного життя. Жінкам частіше, ніж чоловікам, властиві внутрішні конфлікти (тобто значимість, але недоступність цінностей) у сфері цікавої роботи та наявності хороших і вірних друзів.

Література

1. Гамезо М. В. Возрастная психология: личность от молодости до старости: уч. пособ. / М. В. Гамезо, В. С. Герасимова, Г. Г. Горелова, Орлова Л.М. – М.: Педагогическое общество России, 1999. – 272 с.

2. Ложкин Г.В. Практическая психология конфликта: уч. пособ. / Г. В. Ложкин, Н. И. Повякель. – К.: МАУП, 2002. – 256 с.